

Отже, на нашу думку, система обліково-аналітичного забезпечення операційної компоненти фінансового менеджменту виступає, як єдина інтегрована система, що виконує обслуговуючу функцію потребам управління в частині інформацій про рух грошових потоків в процесі операційної діяльності підприємства.

Література:

1. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента : учеб. пособ. / И.Т. Балабанов – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Финансы и статистика, 2001.
2. Завадський Й. С. Менеджмент / Й. С. Завадський. – Т.1. – К. : Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997.
3. Плоткін Я. Д. Виробничий менеджмент : [підруч]. / Я. Д. Плоткін, І. Н. Пащенко. – Л. : Інтеллект, 1999.
4. Гелловой Л. Операционный менеджмент. Принципы и практика / Л. Гелловой. — СПб. : Питер, 2002.
5. Василенко В.О. Виробничий (операційний) менеджмент: [навчальний посібник] / В.О. Василенко, Т.І. Ткаченко ; за редакцією В.О. Василенка. — Київ: ЦУЛ, 2003.

УДК 657

Римар Г.А.,
викладач кафедри обліку у виробничій сфері
Тернопільський національний економічний університет

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ ВИТРАТ У БУДІВНИЦТВІ

Здійснення діяльності, пов'язаної з житловим будівництвом супроводжується витратами, частина яких включається до собівартості об'єктів будівництва, а частина списується на фінансові результати. З врахуванням величини понесених витрат, норми прибутку та податків об'єкт будівництва встановлюють ціну на нього.

Точність та своєчасність відображення витрат на рахунках бухгалтерського обліку є важливим аспектом, оскільки несвоєчасність їх реєстрації в обліку може призвести до заниження ціни і отримання збитків, а завищення понесених витрат – до зменшення попиту на побудований житловий будинок.

Перш ніж розглядати сутність поняття “витрати” в сучасному трактуванні, доцільно проаналізувати історію виникнення даної категорії. В науковій літературі склалася думка, що існують декілька етапів генезису вчення про витрати: відстежування, облік і контроль витрат на господарському і державному рівнях (XXVIII – IV ст. до н. е.); публічна звітність про витрати (III – II ст. до н. е.); здійснення спроб розкрити сутність поняття “витрати” та поява різних теорій витрат (XV – XIX ст.); використання математичних методів в теорії витрат, дослідження поведінки витрат, вивчення витрат як об'єкту обліку

і контролю (XX ст.); виникнення нового напрямку дослідження – управління витратами (XX – XXI ст.).

Отже, появу перших науково обґрунтованих теорій стосовно витрат можна віднести до XV-XIX століття. Основними науковцями, які розглядали теорії витрат в той час, були: А.Г. Чьорч (формування одного з напрямів обліку – управлінського), Х.Л. Гант (новий підхід до визначення складу витрат), Дж.Л. Нікольсон і Дж. Рорбах (методи калькуляції собівартості), Ч.Б. Гоїнг (виділив чотири фази господарського циклу: постачання, виробництво, продаж, адміністрування; класифікацію витрат).

Можна навести найбільш важливі висловлювання науковців щодо сутності витрат, та їх місця в бухгалтерському обліку. Так, Е.Л. Колер вважав, що в основі бухгалтерського обліку лежить облік витрат [5, с.28]. Погоджуючись з цим твердженням, слід зазначити, що без фіксації та відображення в обліку витрат не буде функціонувати ні одне підприємство, не буде виготовлятися продукція, підприємства не будуть отримувати доходів. Витрати є важливими фактами господарського життя, які необхідно фіксувати в документах та звітності.

Соколов Я.В., підкреслюючи важливість витрат в бухгалтерському обліку, наголосив, що однією з найтуманніших і складніших категорій бухгалтерського обліку є категорія витрати [7, с. 77].

Слід зазначити, що в економічній термінології застосовуються різні підходи до визначення і трактування поняття витрат.

Б. Райан зазначив, що витрати виникають тільки в ті моменти, коли потоки готівки перетинають межі організаційної структури підприємства. Такий підхід до визначення витрат показує взаємозв'язок витрат з кругообігом грошей на будь-якому підприємстві.

За словами М.Р. Мет'юс витрати є використанням або споживанням товарів і послуг в процесі отримання доходів [4, с. 426]. Такої ж думки притримується В.А. Дерій [2, с. 448].

Для того, щоб дослідити сутність витрат, спочатку потрібно розглянути, що собою являє “категорія”, “поняття”, “термін”.

Категорія є найбільш узагальненим знанням, яке використовувалося у всі часи при описі фактів господарського життя, що з часом стало не лише можливим, але і необхідним виявити та описати. Завданням категорії бухгалтерського обліку, як зазначає Ф.Ф. Бутинець, є надання кількісної характеристики економічним явищам [1, с. 86].

Використання слова “поняття” є менш узагальненим, використовується при певному знанні об'єкта, висвітленні його унікальних, істотних ознак та властивостей. Застосування визначення “термін” є найбільш вживаним в економічній літературі, воно означає чітко окреслене спеціальне поняття якої-небудь галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя, тощо.

Наглядне застосування зазначеної термінології щодо витрат, взаємозв'язків і взаємозалежності зазначених об'єктів подано на рис 1.

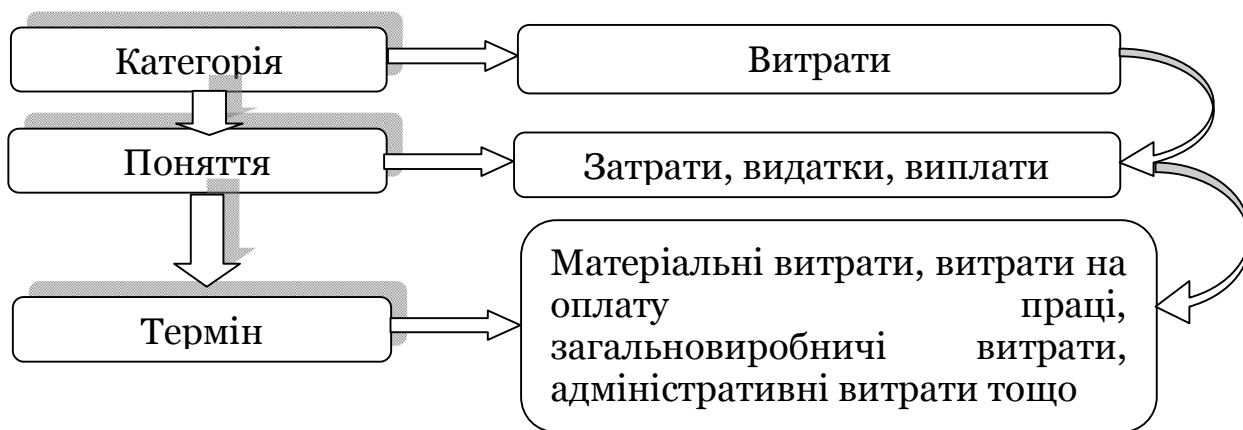

Рис. 1. Основні відмінності у тлумаченні категорії, поняття, термінів стосовно витрат діяльності підприємства

З нього видно, що категорія “витрати” включає кілька понять щодо їх трактування, ще більш глибокими і конкретними є терміни, які характеризують склад і структуру витрат.

Отже, витрати можна вважати важливою категорією бухгалтерського обліку, яка включає в себе низку понять та термінів. В обліковій літературі для визначення витрат та їх трактування використовують окремі поняття (затрати, видатки, виплати) та терміни (матеріальні витрати, витрати на оплату праці тощо).

Література:

1. Бухгалтерський фінансовий облік [текст]: підручник для студентів спеціальності “Облік і аудит” вищих навчальних закладів [Ф.Ф. Бутинець та ін.]; під заг. ред. [і з передм.] Ф.Ф. Бутинця. – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2009. – 912 с.

2. Дерій В.А. Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю витрат та доходів підприємств. / В.А. Дерій // Міжнародний збірник наукових праць [“Бухгалтерський облік, контроль і аналіз”] – ЖДТУ. Житомир, 2010 – Випуск 2(17) – С. 448.

3. Курсель-Сенель Ж.Г. “Руководство к теоретическому и практическому изучению предприятий промышленных, торговых и земледельческих”. [4 изд. перевод с русск.] / Ж.Г. Курсель-Сенель – 1883.

4. Мэтьюс М.Р., Перера М.Х.Б. Теория бухгалтерского учета – М., Аудит: ЮНИТИ, 1999.

5. Никольсон Дж. Ли Основы калькуляции / Никольсон Дж. Ли, Рорбах Дж. // Пер. с англ. – М.: Экономическая жизнь, 1926. – 320 с.

6. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней: [учебн. пособие для вузов.] – М.: Аудит, ЮНИТИ –1996. - 638 с.